

Latweefch u Awises.

Nr. 2.

Zettortdeenā 9. Januari.

1858.

Awischu-sinnas.

Muhfu Kungs un Keisers Sawâ schehligâ un laipnigâ sirdi par Saweem walsts laudim ruhpedamees labpraht gribb, ka Kreewussemnes semneeki ne buhtu wairs d'simts-laudis, bet arri tahdi brihwlaudis ka Kursemme, Widsemmê un Iggaunu semmê. To dabbujuschi finnaht tee muischneeki no Wilnas, Kaunas, Grodnas un Pehterburgas Gubernementim tad fanahkuschi un schehligu Keiseru luhguschi, lai teem wehlejohit sawus d'simts-laudis palaist brihwus un Keisers nu islaidis Sawus likkumus, ka to buhs isdarriht. To darrihs tur tapat, ka pee mums to darrija. Tee pirmee gaddi nolikti par fataisschanas un ecriftschanas gaddeem, tad pa kahrtam wissi taps palaisti brihw. Ir tais zittas Gubernementis muischneeki par fcho leetu farunafees un derrigu padohmu meklchs.

No Stuttgarter raksta, ka Wirtenbergeru Kehninsch ar Grippu diki faslimmis; tapat arri Bahdenes waldineeks. Schi flimmiiba fcho rudden isstargajuse pa wissu pasaulli un Awises statstija, ka Berlinê tahdi 80 tuhkf. zilwei ar to flimmi bijuschi. Arri pee mums tik retti kahds zilweks, kas ar to ne buhtu ispuhlejees.

Gaddu beidsoht un fahloht 3 pa wissu pasaulli sinnami zilwei nomirruschi. Italijâ Eistreikeru karra Leelskungs Radegâlis, kas to leelo Italias dumpi 1848 un 1849. gaddâ tik spehzigi un gudri sawaldijis, 92 gaddus wezs wihrs, kas leelâ augusta gohdâ un Italias Wize-Kehninsch bijis, — Turku leelakais gudrs ministers Nechid Vaacha — un ta leelaka kummedinu mestereene Rachel, Spranifchu semmê.

No Londones. Enleenderu leelam ministeram Konstantinopole, kas ilguš gaddus tur bijis un Turkus ar stipru rohku allasch pehj Enleenderu prah-

ta lohzijs un waddijis bet ar Sprantschu ministeru leelâ eenaidibâ bij d'shwojis, Lortam Redkliwam, nu bij ja-atstahj no Turku semmes un mahjâs jahahnahl! Par to dasch preezajahs. — — 1857. gaddâ 154 tuhkf. zilw. no Enleenderu semmes aishgahjuschi us Ameriku un Australiu d'shwoht, bet leels pulks no teem attkal jahahnazis pliks un leelâ nabbadfibâ un dabbujis ne to eekahrotu laimi, bet wifadu pohstu. — — Pruhfch u Kehninsch wehl naav wessels un sawam brahlim to waldischam wehl us 3 mehniescheem nowehlejis. — — No Neapellees nu dsid, ka ta semmes tribzeschana nopohtijuse 5 pilfatus: Potenzu, Salernu, Materu, Noyeru un Amalwu un 40 zeemns. Pollas pilfahcts ta pohstihts ka itt wissi nammi sagruuschi, tapat ix zittas weetas gluschi nopohtitas un weetahm ir ta semme irr vahrsprahguse. 30 tuhkf. zilwei woi nofisti woi diki ewainoti; — schee un wehldauds zittas gluschi nabbagi valikkuschi; — ne istejamas breefmas un waimanas nu scheem nabba-geem. Ir dauds zittas un semmes semmes-tribzeschana manniuschi; ir Sardinjeru un Eistreikeru ir Sweedru semmê. Arri Turku walsti Rohdus fallâ un Mas-Asia Brussas leelâ pilfata semme tribzejuse. — — No Londones raksta: Australiâ un Kaliworniâ tais selta-semmes 1857 gaddâ israffuschi un us Eiropu atwedduschi wairak ne ka par 125 millijon. rubuk selta. — Arri raksta, ka tas dampkuggis, kas to Indijas pasti no Kalejas us Dohweres pilfatu neffis (flattees Lantlahrt) fchahs 17 juhdes nobrauzis par 17 minutehm. Tad irr sfrehjis ka putns. — — No Indias. Karra leelunga Campbella drohsham un stipram karrapulkam gan itt par brihnumu irr isdewees islaustees zaar to aplam leelu dumpineeku pulku un tohs apspeestus Enleenderus Luknowâ ispestiht; — arri

wiffas feewas, behrnus un flimmus laimigi lizzis nowest us Kawenpuri, bet nu laffam ka Generals Aweloks ar koleru nomirris un ne warrejuschti turretes prett to aplam leelu eenaidneeku pulku bet gah-juschti atpakkal us Kawenpuri. Zits eenaidneeku pulks no Gwaliöres tam uskrittis un Enlendereem panehmis pulks teltu (kahdus 3000) un zittas leetas bet kad Kampbellis ar fawu spehku nahzis, tad schohs tik breesmigi sakahwis, ka kahds tuhktostots krittis un teem panehmis 16 leelus gabbalus un wiffus iskaisinajis. — No Kaleduttas raksta: Leels Enlenderu dumpkuggis „Sahra Sands“ wahrdä gahjis us Indiju ar 352 saldateem, winnu feewahm un behrneed. Kahdus 400 juhras juhdsest tahtu no Maurizias fallas (pee Alwikaß) kuggis pee pakkatas pusses, eelshä pee dibbina fahzis degt un ar to leelo wehju ne warrejuschti to ugguni fawaldih, bet to fuggi apturrejuschti un nu tik wiffi darbojuschees ar dsehfschanu. Kahdi saldati paschi usuehmuschees tahs muzzas ar schaujamo pulweri isnest un juhrä esfweest, jo ja ugguns tahs buhtu kehris, tad ar to fuggi wiffi buhtu gaifä skrehjuschti. Iebchu no scheem zitti ar duhmeem noglibuschi tad tomehr teem isdewahs wiffas muzzas bes diwahm juhrä eegahst. Pa tam ugguns wairojees un nu saldati kapteinam klausigi un meericig ka pee munsturefchanas, elaiide laiwás juhrä un eezehle laiwás feewas un behrneed. Paschu laiku pahrsprahge tahs 2 atlifikuschas muzzas ar pulweri un isdausja fuggim seenas gabbalu. Nu wiffeem buhs jaßlihst, jo uhdens nu dewahs fuggi eelshä! Bet neka! Uhdens to ugguni apflahpe un nu tik wiffi wiffi pee uhdens ispumpeschanas un kaut teem gan bij 2 deenas un weena naaks ar wiffi spehku japumpe, tad tomehr isdewahs to zaurumu islahpijt un atkal fawu zellu eet. Gan ar leelahm bai-lehm un puhlinu, tomehr pehz 8 deenahm labbi nobraukuschti Maurizias falla. Tur dabbuja zittu fuggi un tad nobrauze Indijá Kaleduttas oħstā.

Lisbones pilhatà niknais mehris, d'seltenais drudis nu valdees Deewam beidsees. Bairak ka 4 tuhktostochi ar to miruschti un 12 tuhktostochi ar to slimmi bijuschti. — No Mainzes pilha-

ta. Nu ta leeta gruntigi pahrmekleta un israhdi-jees, ka kahds besdeewigs Eistreikeru undropzeers „Wimmers, kas pulwera saglis bijis, to ugguni tai pulwera tohrni effoht tihżchi eelizzis un ta to breesmigu poħstu wiffam pilfatam padarrijs. Winna salaufts soħbins un galwas pakausa kauls irr atrafs tappis. — Ar to leelo naudas baddu Amerikā, Enlantē, Sweedru semmē un ir Amburgā, ar ko tik dauds simts baggati, leeli un masi kaupmanni bankrottē krittuschi un tik dauds kaudis nesaimigi tappuschi, nu eet labbaki, jo palihgs nahzis no mallu mallahm. Amburgā weens weenigs Schihdu kaupmannis tuhdat dewis 1 milljoni, un Eistreikeru Keisers 10 milljonis gulschu par paligu. Leelu leelas bailes kas wiffas kaupmannu firdis bij pahrujhmušħas nu dauds mas pahrgabjušħas un tee fahk atkal eedrohfschinatees.

S—3.

Taunās sunnas.

No Kursemmes juhmallas, Talfu aprinkī raksta, ka tur arri ta leela wehtra, kas scho rudden plohsijahs, sweiñeekem leelu skahdi padarrija, dauds tiħklus, kas juhrä bij eeliki, salauftama. Arri kahda sweiñeeka laiwina juhrä Septemberi apgahsta, un 2 zilweki, Andrejs Lapsa un Jannis Artmannis nosliħkuschi; tressħais pa laiwinas peekħrees, wehl laimigi isgħalħbees. — No Indijas raksta, ka weenā pasċha aprinkli Meija un Juhnijah effoht 25 zilweki no tiġi għixx tappuschi saplohsit. Taufa, bet nedroħħscha semm.

E. F. S.

No kahds Latweeschu matroħħis pediżiħwojje. Winnu fweħtdeen' pee man eenahk drehskambani Kreews, ne hija riiktis Kreews, bija riiktis Latweestis, wezs draudses lobzelli, astonu gaddu Keisera deenestā us fugga pee matroħħem bijis, un likk Deewu pahrluhgt, ka tas-scheħħligi winnu u wiffeem żelleem pařaqajis un nu noweħlejjis u kahdeem meħneħscheem pahreet un miħlu raddus wezzä teħwusemmi apraudsiżt. Prekeks man biji at

7

walsts rohbeschus winnā gallā fargaht. Deewa laime bija, ka tee Enlenderi, kas to paſchu brihdi pa winuahm juhrahm braukojā un muhſu brahleem allaſchin ſatikkahs arri wehl ſlaidru ſinnu par teem karreem ne bija dabbujufchi un tadeht ne ſinnaja, woi muhſu kuggi kert rohkās un pohſtih, woi ne. Jo no Eiropas us Ameriku grahmata tik ahtri ne noskreen ka no Belgawas us Rihgu. Tad muhſu kuggineeki Deewam pawehledamees breeſmigā wehtrā islaide zauri zaur to bailigu Magelena kanahli Amerikas paſchā deenaš-widdus aſte, tik ne ſaduſati un ſamaitati pee teem augſteem ſlints falneem, pagreesahs atkal us ſeemel puſſi, retti tik pee mallas tur peestahjahs kahdu pahtrikhanu epiрtees woi dſerramu uhdeni ſmeltees, nu tik ſtrejhja ar ſtreeſchanu un ſteidsahs ar ſteigſchanu par to ſauzamo Kluffo juhru, kur tomehr daschas wehreas plohiſjahs, druzſin atpuhtahs pee tahm jaukahm Sandwiku fallahm, wiffadus kuggu munſturus tam Mohru Kehninan parahdija, turpat gandrihs weenu maſu Enlenderu kuggi buhtu rohla dabbujufchi, ja tas winnus nebuhtu iſtrahpis un aibehdſis, — un pebz. Deewu ſlawedami aifſneedse Amura-uppes grihwu. Jo nu waijadetu us Afias lantkahrti uſmekleht, mihtais laffitajſ; atraddiſi Kineseru walſti, Mandſchuru ſemmē prettim Sakalinas fallai. Bet leez wehtrā, Sibirias rohbeschi ſchinnis laikös pahrzelti uſ deenaſwiddus puſſi un ta falla rohbeſchu ſtrihpa buhtu jawelk gare paſchu Amuras uppi. Kineseru Keifers muhſu Keiferam leelu ſemmes gabalu kahdas diwiſimts juhdses garrumā un ſimts juhdses plattumā (tas irr daudſ leelsaks ne ka wiffa Pohlu ſemme, warrebuht diwidemit reiſi tik leels, ka wiffa kurſemme) bes nekaſdeem karreem ar labbu atdewis. Gekſch Amuras grihwas muhſu kuggineeki atradde zittus beedrus un draugus, zittus Kreewus, un kohpā ar teem taifſijs ſagaidiht Enlenderus, ja nahtku kautees. Bet ne nahe wiffi; apkahrt lenzeja arri gare winnahm Kreewu walſts mallahm, tayat ka gare muhſu juhremalli, Amurā ar ſaweeim kuggeem ee-eet ne drihſteja. Diwi ſeemas muhſu kuggineeki tur fastahweja, ſihds tam laikam kad meers tappe ſaderrechts. Tad tik atkal

to wihrū farunnatees un preeks dſirdeht winna ſtahtſtuſ par teem tahleem tahleem zelleem, kur wiſch pa juhru bij iſſtaigajis, un par tahm ſweſchahm paganu tautahm, fo wiſch bij dabbujis redſeht un paſiht. Tik tahlu wiſsapkahrt ſchai ſemmes lohdei iſbraukahrt gan gaufcham retti kahdam no muhſu brahleem gaddahs un daſcham labbam, kas tur no-eet, neweddahs pahreet, bet gallu dabbohn woi juhras breeſmās, woi zaur paganu niknumu. Schim Deewaſ palihdeſejis un man jaſteidsahs jums miſleem Awiſchu laffitajeem, arri fo paſtahſtih no tahm paſtakamahm ſinnahm, fo ne no nedſhwas grahmataſ mahzijees, bet no dſihwas muttes dſirdejies, fo dſihwas azzis redſejuſchias.

To paſchu gaddu, kad Kreewu Keiferam karsch zehlahs ar Enlendereem un Sprantscheem iſgahja no Kronſtattes ohſtas pee Pehterburgas ſeels karra-kuggis, (Wregatte), wahrdā: „Diana,” ar 80 ſeeleem gabbaleem. Tur muhſu brahlis Jehtahs Guhtmannis bij wiſſu. Bija ja-eet Sibirias rihta mallas apraudſiſt; pats Keifers fuhtija. Bet wehl karsch ne bija ſahzees, tapehz drohſchi iſbrauze. Bet tikko bija aifſneeguſchi tahs karſtas Mohru ſemmes, un Brasiliu eekſch Amerikas, kur farkani un dſeltani zilweki dſihwo, dabbuja dſirdeht, ka Eiropā karra dumpis zehlees. Ko nu lai darra! Kreewu kuggi pa tahm weetahm retti ſtaiga, Sprantschu un Enlenderu kuggi mudſchin mudſch un daufin daufahs pa wiffahm paſtales mallahm. Prettim turretees un uſwinneht Enlenderus, kad kur uſbrauktu, to nemas ne warreja dohmaht, jo Kreewu pulzinfch bij maſinfch un wiffi paſlihgi tahtu. Behgt ne tik ne warreja dohmaht. Kur tad behgs? Us mahjahm brauzohi gare paſcheem eenaidneeku rohbeſcheem bij ja-eet garram. Labbaki tad Deewa rohlaſ! Nu tiklai dewahs us preſchhu, woi kas ſinn ne warretu dſihwi Sibirias juhremalli aifſneegt un tur muhſu Keifera ſemmē no karra-breeſmahm paſchi glahbtees, un jaunā ſpehla muhſu

par juhru tahlus tahlus zettus garr Indiju un
Alviku pahrbrauze.

A. B.—n.

(Turplikam wairas).

Beskaunigs saglis.

Parise kahds baggats feewischlis pee Sudraba kalleja dahrgu almini virzis, noolek us galdu kahdus 8 simts rubekus papihra naudas, lai kalleis iedohd. Tai brihdi eenahk gohdam isgehrbts fungschä, usblauj schai tä: „Woi tew fawa laulata drauga leela nauda til aplam ja-istehre ar tahdeem neeka alminteneem? Rabbi ka nu finnu fur mauna nauda paleek. Bagga! Tew mahzischu!“ Tä teizis winch panemm to naudu un eezehrt tai gare ab-bahm ausim tahdu pliki, ka schi nogibhusi pakricht semme. Nu wihrs meerigi iset pa durwim ahrä. Sudraba kalleis peefkrein, pazell un atmohdina nabbadsiti. Bet nu israhdahs, ka schi ne buht naw apprezzeta feewa, bet gohdiga baggata meita, un tas wihrs bijis — gudrs laupitajs. Nu skrehjuschi pakkat, bet ne finnas wairs! — Stahsta ka pa Rihgu un Rehwali taggad sagli etei palikkuschi aplam drohjä un par dands beskaunigi.

S—z.

Labbibas un prezzi tirkus Rihgå tai

4. Januari un Leepajä tai 14. Dezember 1857 gaddä.

M a f f a j a p a r :	Rihgå.		Leepajä.		M a f f a j a p a r :	Rihgå.		Leepajä.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Tfchetw. (1 puhru) rudsu .	180	—	1	90	1	60	—	85	—
1/3 " (1 ") kweesdu 220 —	2	40	3	—	1/2 puddu (20 mahz.) dselles	—	—	90	—
1/3 " (1 ") meschu 125 —	1	40	1	40	1/2 " (20 ") tabaka	—	1	75	—
1/3 " (1 ") auju . 105 —	1	10	—	90	1/2 " (20 ") schä-zuhlu gäst.	2	40	—	80
1/3 " (1 ") firmu 200 —	2	25	1	80	1/2 " (20 ") krohna linnu	1	50	1	80
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt.	1	80	1	80	1/2 " (20 ") braffa linnu	1	—	1	—
1/3 " (1 ") bihdeetu 240 —	2	50	2	60	1 muzzu linnu sehlju . . .	5,—	lihdj	7	50
1/3 " (1 ") kweesdu mil.	3	50	3	50	1 " filku . . .	14,75	—	15	—
1/3 " (1 ") meschu putraim.	2	30	—	—	10 puddu farkanas fahls	5	—	5	—
10 puddu (1 birkawu) feena . . .	4	50	3	—	10 " balta rupjas fahls	5	—	4	60
1/2 " (20 mahz.) kweesta 330 —	3	50	4	—	10 " " smalkas "	4	80	4	—

Brih w briefft.

No juhmaslas-gubernements augstas waldischanas pusses: Oberlehrer G. Blaese, Bensor. Jelgava, tai 7. Januari 1858.

No. 3.

Amischu

Basnizas

Nr. 2.

peelikkums.

finnas.

1858.

Jaunas finnas.

No Kreewu semmes. Smolenskas pilsata arri masa Lutteru draudse ar sawu mahzitaju; bet no ta laika kad 1812 gadda Sprantschi scho pil-fatu nodedfinaja, tur tikkai kohka nammā basnizu warreja turreht. Kad nu schehligais nelaika Keisers Nikolaus 1843 gadda tai draudsei dahwinaja paschā pilsata widdū brangu plazzi, un nu ta masa draudsite fahze naudu famest un arri no zittahm Lutteru draudschm falassija dahwanas lihds 1500 rubuleem. Wehl kahds fungs no Maskawas dahwinaja 1 tuhfst. rubulu un wehl dabbuja ar laiku 1300 rubt. Ar scho naudu mahzitajs C. Hinrich ta Kunga paligam uistizzedamees fahze jaunu muhru basnizu taisiht un likke 12tā Maijā 1857 ar fwehtahm luhgchanahm un Deewa kalpochanu to grunts akmini. Bezzakais mahzitajs Laugenbecks, 90 gaddus wezs, to grunti eeswehtija un leels lauschu pulks flaweja ta Kunga muhju Pestitaja schehlastibu un peeluhdse winna paligu pee schi fwehta darba. Un redsi palihdseja gan. Tai paschā deenā zeen. Gubernatera fungs tai basnizai dahwinaja 15 tuhfst. keegelus un Valkawneeks Gerngroß dahwinaja 2 tuhfst. fudr. rubulu. Ta tad zerre jaunu Lutteru Deewa nammu tur usjelt.

No Gdowas pilsata 70 werstes no Narwas, pee Peipus leela esera, arri masa Lutteru draudsite ar laiku gaddijufees. Tur nu irr kahdas 300 Lutteru dwehjeles un Narwas mahzitaji Ernst un Hunnians no Narwas turpu brauzto apkohpt. Ir schi draudsite nu falassa dahwanas, ka fewim warretu gahdaht kahdu Deewa nammu. Lai Deews tai dohd sawu fwehtibu.

Ir Nowgorodas wezzā pilsata nelaika Keisers Alekanders Lutteru diwisiones-mahzitaja bij eezehlis 1821 gadda. Schi draudse falassija dah-

wanas no wissahm Lutteru draudschm Kreewu semmē, un 1849 gadda ta bij fanahkuſchi 5240 fudr. rubt. Kad wehl tappinaja 2 tuhfst. rubekus un no-pirke leelu muhru nammu, ko pahrtaiſija par basnizu un par mahzitaja nammu. 7tā Maijā 1850 Pehterburgas Generalsuperdente Flittner'scho Deewa nammu eeswehtija un tai paschā ruddeni kahdi drauses lohzelki tai dahwinaja jaunas ehrgeles ar fmukku altara bildi. Tai pilsata taggad kahdi 120 deewgaldeeki un wehl kahds tuhfstohts Latveeschu un Igaunu saldatu, ir Lutteru wirfneeki, kas tur dsihwo par Kolonisteem. Tai Gubernementi wehl mahjo kahdös 90 nammös Wirtembergeri, kas no Wahzjemmes atnahkuſchi un tur usmettuſchees. Nowgorodas mahzitajam arri ja-apkohp un jabrauz pa Oloenezas Gubernementi, kur kahdi 150 Deewgaldeeki, — ir pa Jaroflawas Gubernementi, kur Lutteru basniza. Keisers Nikolaus bij dahwinajis 3 tuhfst. fudr. rubt. un ar to scho basnizu fahze taisiht. Nowgorodas mahzitaja Reutlinger draudses istkaisinatas pa 14 tuhfst. Ojuhdes leelo semmes-gabbalu. Kad warri ſaprast zif tam ilgaddus jabrauz sawu mihiu draudsi apkohp-damam. Tilpat un wehl dauds leelaki zeffi jabrauz. muhju tizzibas mahzitajeem leelā Kreewu semmē, wiffuwairak Sibirias Gubernamentis. Kad teem pateeſi gruhts ammats, un tee gan peln, ka par teem ſiržnigi Deewu peeluhdsam, lai schohs tizzibas leezineeklus tas Kungs farga un fwehti pee fawa gruhta darba ar ko tee puhejahs, ta Kunga valstas labbad.

No Parises. 5tā Janvari pulksten 10tös no rihta Sw. Sulpizes basnizā tai brihdi, kad Kat-toku mahzitaji to muischu turrejuschi ar fawem basnizas fullaineem ta krahnas ar breefmigu sprahgchanu pahrsprahguſi pusčam karstu uhdeni un

dselses gabbalus wissapkahrt mehtedama. 8 zil-
weki tuhdak bij pagallam, 5 diki eewainoti un 1
no teem nomirre pehz 2 stundahm. Schi dselses
krahns ar uhdens garraineem tappé kurrinata un
gan aplam bij kurt! S-3.

Kà elle bij pihpè un wels tschibukà.

„Ne eewed' muhs kahrdinaschanà!“ Tas irr
lohti apzerrams wahrds un luhgschana, ko sumts
reis par deenu warri appalsch fewis skaitiht un arri
par dauds ne buhs. Un kad tu tumschà kambari
aisslehgtohs un wissas schkirbas aisdrihwetu un
wissus zaurumus aiskihstu, un kad tu spehtu ik-
weenu sawu affinu lahsti ar ihpaschu waktneku op-
wakteht, tatschu wels finnahs pee-eeschani pee te-
wis dabbuht, ittin kà tas tam kungam Jesum
tukfnesi peestahjahs. Tapehz waktejees! „Efeet
nomohdà un luhdseet Deewu, lai kahrdinaschanà ne
eekrakteet!“ (Mark. 14, 38.) Kad elle tuhdak no ee-
fahkuma sawus wahrtus platti atwehrtu un sawu
ugguni liktu redseht un sawu schwela-fimakku fa-
ohst, tad gan daschs labs fabihtohs un behgtu.
Bet kad pirmu reissi to errauga, gandrihs buhtu ja-
zerre, ka tas tik smukki mahlehts schenks, un ta
fimakka, kas no turrenes zellahs, arri ne mas pehz
schwela ne leekahs; bet daschlahrt riktiq obhch pehz
ittin smalka tabbaka. Kas to gan warretu zerreht,
ka elle daschlahrt fuhp tabbaka pihpè un ka wels
mahk eelihst pihpes tschibukà! Un to mehr tà irr!
Ko schè stahfischu, tà teesham irr notizzis. Nem-
meet labbi wehrà kahdus stikkus wels isgudroja, ar
ko winsch scho zilweku pamasm peewihle, kamehr
to tà sawos tihklos eetinne kà sinnahkssis. No
schi weena stahsta jau warretu dabbuht wellu zaur
zaurim pasiht, un kad to pee firds nemmeet, tad
warreet mahzitees no winna kahrdinaschanahm un
no winna wiltibas fargatees, kamehr wehl laika.

Andrejs bija kurpneeka puisis. Darbu strahdaht
to gan bij mahzijees, bet Deewu luhgt to nè, tas
tam ne patikke. Bet zittu ko no puisehem un sel-
leem mahzitees, kas ne derreja, us to bij gattaws.
Meisteris to gan labbi ammatà mahzija, bet par
puiseha dwehseles kohpschanu ne ko ne behdaja; ne
likke wehra Salamana wahrd: „ne atrauj to pahr-

mahzischau no ta puiseha; ja tu winna ar rihs-
stehm schautisi, tad winsch par to ne nomirs. Tu
schautisi winna ar rihssti un isglahbsi winna dweh-
seli no elles.“ (Sakk. wahrdi 23, 13, 14). Un
Salamans bij gudrs wihrs un finnaja, kas pee
labbas audsinafchanas un mahzischanas waijadfigs.
Par labbu rohku rihssti, par kreisu Bihbeli, ta irr-
gudra, teizama, labba un kristiga audsinafchana.
Bet kad tehws mahte, fainneeki, skohlmeisteri un
ammata meisteri to ne peeminn, bet faweeem behr-
neem, angeem, skohlas - behrneem un puisehem
wissu wassu lauj, tohs ne wedd basnizà un ne räi-
da skohlà, bet ihpaschi fwehtdeenas teem lauseet,
kur paschi reds, islustees un isballees, krohgds
un deewessinn kur wasatees un ar nejhegeem seetees,
no kam tad wissadu launu eemahzahs, tad pehdigi
zits fewim gallu darrahs ar strikki woi ar plintes
schahweenu woi ar silihzinafchanahs, woi ar pihpè
tabaka un ar krohgà eeschanu fahzis ar sagtu wehr-
si un ar zeetumu beids. Jo kahds tas lungs, tahda
ta alga; kas wellam kälpo, tam tas kälku lausih.

Tas bija ap Zahneem. Andrejs patlabban us-
zeltu dewahs fwehtdeenas skohlà eet — kà tahdas
skohlas fwehtahm deenahm pehz puisehennas dauds
pilssehtas ammata puisehem par labbu no kristi-
geem wihireem eezeltas — tad tam fastappahs zits
kurpneka puisis un tam prassija, kur eeschoht?
Swehtdeenas skohlà, Andrejs atbildeja. „Ko tad
tur mahzitees?“ Rehkinah, rakstiht, bet ihpaschi
Deewa wahrdi un dseefmas. „To jau deewsgan
basnizà dsird! Es labbak eemu us krohgu! Woi tu
tabaku smehke?“ Smehketu labpraht, kaut tik buh-
tu. „Tad pihpes tewim gan arri naw? Mannim
irr diwi; schè weenu un peebahs to:“ Tà tee gohje
kahdu gabbalu kohpà un jau par pilssehtas wahr-
teem labbi tahtu bij isgahjujschi. Tad tas puisis,
tas kahrdinatajs fazzija: „klau,“ ko schodeen wehl
eesi fwehtdeenas skohlà? Nahz labbak mannim lihdi
us krohgu!“ Andrejs kahdu brihdi wehl schaubahs.
Kad kahrdinatajs to manija, tad tas uehme schkil-
taru un eschille ugguni — teesham, tas no elles
bij isnemts! — un sawu pihpè eesmehkejis ir Andrejam
dewe. Andrejs kahrigi tohs smalka tabaka
duhmus eesuhze. Ak towu brangu tabaku! tas faz-
zija. Kur tu to dabbu? „Nu rë!“ tà oħtrais leh-

nitinam fahze atbileht, starpahm arween gruntigu fuhzenu no vihpes fuhsdamā un duhmuš išlaisdams un ilgi apdohmadamees, tā ka wellam wakas pavillam bija us vihpes wahku apfahstees, appatſch kura jau elle fuhyeja, jebſchu tik tabaka fmalka bij mannamā; „nu rē! — bet tew par to fluffu jaſefch un neweenam tas naw jaſafka, lai kibbeles un behdas mannim ne rohnahs.“ Andrejs ſwehti ſohlijahs, ne weenam to ne fazziht un rohku oħram us to dewe. Tad fchis nu drohſchaks palizzis fazzija: „Re, kād pahri kurpju ſtelletajeem noneſſu, kās diwi gulsħus mafsa, tad prassu weenu woi diwi pimberus pahrač; meiſterim dohmu winna teſfu un kās pahrač, par to ſewim pehtkohs to fmalku tabaku.“

Andreja ſirds ſchohs wahedus pa ausim kahrigi eſuhze un ne mannijsa, ka ap to ſtrehki wels no vihpes wahla riktiġi tħibukā eelihde un kamehr tee gahrdi duhmi winnam naħfiſ neeſe, winnam ſchohs wahrdus eemuffinaja: puſch, ne effi mulkiſ! tā tu arr warri darriħt!“ Andrejs to elles-ugguni ne redjeja, ne mannijsa un ka putns flagsda-walgħa kahwahs nokehrtees. Oħra riħta pahri kurpju ſtelletajam noneſſu un tam diwi pimberus iſwihle. Par to naudu ſewim tabaku pirkahs. Sweħtdeen' jau winna tabaka maks tikpat pilns bija, ka winna beedra. Pee ſweħtdeenas ſkohlas un pee Biħbeles winnu nu wairi ne dabbu jafla. Prezzeneeks gan brihijahs, kur tas kurpneka-puſiſ to naudu dabbujoht tik dauds fmalka tabaka pirk, tomeħr ne wahda ne fazzija. Nu Andrejs arri fahze kahres ſpehleht. Kahdu reiſi wiſſu bija paſpehlejis. Tad meiſterim pahri jaunu ſohlu nosagge un to naudu arri ar tabaku un kahrtēhm iſteħreja. Ap ſcho paſchu laiku, kād nu arri jau meiſterim likkahs, ka Andrejs ne effoħt u stizzams, gaddijahs, ka meiſteri mahfa, kās ilgi pee kungeem bij deeneju, naħże pеe brahka weſeħt. Wels to leetu tā finnaja eegrohsu, ka fchi fawu laħdi, kurrā ta peezdeſmits dahldeiħus turreja, ko ar fuħreem ſweħreem bij fapelniju, us behninu kahdā kalka ne zik taħlu no taħs weetax nolikke kur puſiſ ta għallax weeta bija. Weenu riħtu, kād fchis iżżejhahs, kahrdinatajs tam ſirdi eefsu: „Andrej, woi tewim ne gribbahs finnajt, kās tanni laħde?“ Andrejs fawā

firdi tuħdu kahrtēħha: gribbetu gan! „Nu tad nemm atfleħgas-behrnu,“ fazzija wels, „un atfleħds to tħallxi eekam wehl kahds naħk!“ Bet taħs leetas manniū naw! „Nekas ne kait! nemm naglu; tas naw nekahds rakts! es tew mahzifhu.“ Andrejs mekleja naglu un to dabbujiſ eebahse atfleħgħa, un rē! us reiñ waklıs atsprahdse wakkam, jo wellam mahzita roħka. Te nu gulleja Andreja preeħxha tee peezdeſmits dahldei, ko ta nabbaga meita pa ilgeem gaddeem bij fakrahju. Andrejs drebbeja pee wiſſas meefas, kād to naudu eeraudijsa. Tħallxi to eebriħde fawā kullè un zerreja: tad ta nu buhs preeka pilna ſweħtdeena! Baunajis gars winnu ſħahdā apnemšanās wehl apstiprija un wehl fazzija: „Bet nu lai tewim ne peeteek ar kahrtēhm un tabaku; nu tewim ar keegeleħm jaſpehle, wiħns jadsejj, pilseħta ja-eet danzaħt, un tad tewim arri buhs ja-eet bissardu ſpehleht un wiſſadas ſiġra al-lus furtes zaurproħweħt.“ Šo eedohmadamees Andrejs jau tā mannijsah pahrem, ka no preeka kā wiljinjix us weenu kahju groħijsah. Winnu beedri to jau gan fenn bija raddu, kā Andrejam nauda kā pellawas bija; bet ſcho reiſi tatschu bija par trakki. Neweens ne finnaja, ka to leetu eegrohsu. Andrejs bij tħiri aplams. Muſikanteem arween no jauna likk spehleht, pa rindi ar wiſſahm meitahm danzoja, wiſſas kabbatās ar naudu klabbi-naja, kleedse, breħże, fawze wiſſus goħdigus puiſħus, kās neko ne ſpehje us muſikantu ſħalihi mest, par plukkateem, un augsti ſwehti ſohlijahs, naħloſchu ſweħtdeenu wiſſus behrus no ſweħtdeenas ſkohlas us kroħġu west un pažeenaħt.

Bet neddeka garea. Eekam wehl ſweħtdeena klah tija, meiſteri mahfa jau pee teefas bij fuħdsejju un Andreju par sagħi peedewu. Kād to leetu is-mekleja, tad Andreja greħku driħs u sgħaż-żebbu, bet wehl fmagħu peħreenu dabbu ja un trihs meħneħħus zejtumā feħdeja un tam par wiſſu to laiku ar auķstu uhdieni un maisti bij jateek.

Kahdam goħda-wiħram, kās to dsirdeja, ſirds par to puifi eesħehlojahs; tas zerreja ar Dœwa pa-liħgu Andreju wehl us labbu żekku usgreest, jo tam to briħdi wehl ne bija pilli ſeptinpadſmits gaddi. Teefas ta goħda wiħra pahrlu ġgħanu pakkau.

Andrejam bij pee' ammata-lahdes wisseem meistereem un sellaem tas grehks un kauns, so teem bij darrijs janoluhs, un ta to atlaide. Bet woi nu palike labbaat ar scho? Andrejs nu gan warreja is-mahzitees un par selli tappe zelts. Bet kad nu arri no meistera faihem wallami paliske, winna ihstenais meisteris un wezzakjs, tas kahrdinatajs, pats wels, to ne atlaide wis. Ne diwi gaddi wehl ne bij pagahjuschi, tad ohtru reiss jau pee teefas bija, jo us semmehm weenam fainneekam wehrsi bija sadis. Nu pestishanas no zeetuma wairs ne bij. Pee kanna-stabba un arrestantu rohts foehds bij jazeesch. — Sché redsi, ka manna taisniba, ka elle bij piyhé un wels tschibuká. Gan fakka, ka kameels ne warroht zaur addatas azzi zaureet. Bet wels arri dauds ko speshj. Sché reiss zaur winna wiltibu un speshku woi fazifim zaur tabaka duhmeem wehrsi zaur piyhé tschibuku zaurgahjis un noschelohojams puifis flagsdu-walgá ſakehrts, un neweens pee laika to ne mannia. Tapehz mums arween un stipri jaluh-dsahs: „Ne eivedd muhs kahrdinashaná!“

E—r—d.

Bahbeles pilsfehta.

Schi pilsfehta bij kohti leela un ſkaista. Zaur pilsfehtas widdu zauri tezzeja Einrates uppe, un ſchlihre pilsfehtu us diwahm lihdigahm dalkahm. Dahs pilsfehtas mubri bij 100 pehdu angsti, ar 250 tohrneem un 100 wahrteem. Eelas wiffas bij taisnas un plattas. Bahr Einrates uppi bij weens leels brangs tilts taisfights, un katra uppes pufte ſtahweja leela ſtalta pils. Lihdsaks tam leelam tiltam ſtahweja tas brihnum augstaas Beelius-tohrni. Schis tohrni ne bij no weena gabbala, bet astoni tohrni ſtahweja weens us ohtra. Paſchá augſchtohni bij Beelus elkaadeewa baſniza, un ſchäi baſnizá tappe weena ſelta gulſta un zittas ſelta ſeetas preefsch ta elkaadeewa glabbaſtas. Wehl wairak apbrihnojam irree tee dahrsi kas ka gaiſa ſtahweja. Schee dahrsi bij angſti un warren beest muhri, kas us wehwehm bija ſeitſti. Us ſcheem muhreem bij itt beesa kahrtä ſemmes uſlikta, ta ka arr tee leela-

kee kohti tur warreja ſakuotees. Appaſch muhreem bij leelas uhdens pumpes, ar kurrahm uhdeni preefsch dahrſu-flazzinashanas uspumpeja. Bet arridsan tee wiſſe lakee ziſveku darbi bohja eet. Ta arr no wiſſas tahs leelas un brangas Bahbeles taggad wairak nekas wairs naw redsams, ka tik leelu leelas akminn-kohpas un muhru-druppi, kas nu iſſtakhs ka kahnina weeta, un ne dohmoht ne warr dohmoht, ka te bijufe patti ſepnaka un leelaka paſfaules pilſehta.

R. U.

Gefch grehka, eefch behdahm, eelich nahwes Kristus mans Gepreezetajs.

Meld. Pawehlees ſawas mohtas.

- 1) Kad grehki prett man zellahs,
Man ſirdi eebaidiht,
Ka ſtronne us man wellahs,
Man dilli noſpaidiht:
Tad es pee Jesu tranzu
Gefch mannas bailibas,
Ar affrahm luhgadans ſanzu:
„Glabbj man no brefmibas!“
- 2) Kad behdas ſirdi ſpaida,
Un karſtas affras pluhſt,
Kad ſirds eefch raudahm waſda,
Gefch fabpehm nihſt un luht:
Tad waigs us Jesu ſkatta,—
Wünsch mihi us man ſmaid,—
Tad dveſſle meeru matia,
Un paſemmiſgi gaid.
- 3) Kad nahwe mannim uſſriht,
Un ſirdi ſchrauds un baid,
Un ſirdi bailes eemliht,
Un ſirds ar drebbehm waſd:
Tad es us Jesu ſkatta,
Un gaſma ſirdi ſpihd,
Tad Deewa moeri mottu,
Un nahwes bailes kriht.
- 4) Af, palee, pee man ſlahtu
Gefch grehku-bailibahm,
Jezzell apbehdinatu
Ro tumſchahm waimanahm,
Un grabb ta nahwe baidiht
Ar aufſtabm ſchaufchalabm,
Tad dohd tai ſirdi gaidiht
Us debbeſſ-lihgsmibahm.

Grot.

A w i s c h u

peeliffums.

Missiones

Nr. 2.

s i n n a s.

1858.

XVI. Par Deewa walstibu paganu starvā.

5. Tahs fallas leelā kluffā juhrā.

2. Jauna-Selante.

(Skattees 1857 Nr. 52).

(2).

Jahā. 8. 12. Es efmū tahs paſtales gaſchums. Kas man vallak eet, tas ne ſtaigahs tumſibā, bet tam buhs tas dſihwibas gaſchums.

Bes Jesu tumſiba ween un nahwes - ehna, ar Jesu ſkaidriba un dſihwibas gaſchums. Un ſalabb tā? Jesus pats irr tas gaſchums, prohti eekſch winna mums irr ta grehku peedohſchana, mee-riſ un preeks, kad wiſch grehzi gaſchums, fahrtu apgaſmo, tad no ta ſuhd grehka- un paſtales miheleſtiba, grehka un paſtales ſpehks un warra, breeſmas un iſbailes no nahwes un elles, tee wiſſi behg no ta zilweka kā tumſchi padebbeſchi un kā naikſi mahkuſi no ſaules ſpohſchuma, un at-kaſi gaſchhi un ſkaidri ſpihd tas Deewa gihmis, pehz ka mehs effam radditi, atjaunata zilweka firdi, un apleezina to wahrdōs ir darbōs, ka tee, kas Kristu Jesu jaur tizzibū eenehmufchi fawā firdi, tumſibā ne ſtaiga wairs.

Mihlee laſſitaji; kad winnureis jums ſtahſtiju par Jaun-Selandeefchi negantu grehku tumſibu, tad lai ſhoreis apluhkojam, ka Kristus tahs paſtales gaſchums arri winneem uſlezzis un jo deenas wai-raf pahr winneem ſpihd. Tas bij Samuel ſ Marsdens, tas pats deewabihjigs mahzitajis Panamattas pilſfatā Jaun-Ollantē, par kurreu jums jaun efmū ſtahſtijis (luhk muhſu missiones finnas Nr. 21) ko Deewa tas ſungs bij iſredſejis par

hau eerobzi, kas turr ſcheem paganeem rahditu to zellu pee Jesu Kristu to dſihwibas gaſchumu. Zau hennak no Jaun-Ollantes ikgaddus daudſi fuggu gahje us Jaunu-Selanti no turrenes linnus un buhwe-jamus kohkuſi pirkł; un retti arri paſchi Jaun-Selandeefchi ar fawahm masahm laiwahm pahrbrauze to garro juhras - zellu us Jaun-Ollanti un pee Panamattas pilſfata peestahjahs. Bet tē tee nau-das kahrigi kohpmanni winnus daudſkahrt mahniſa un nizzinaja. Tos Marsdenam firdi fahpeja, jo wiſch to Jaun-Selantes tautu, kad ta rahdiyahs til mundra un trahliga, gauschi bij eemihlejis. Kad nu wiſch eezchle ihpaſchu beedribu, kas ap-nehmahs tohs Jaun-Selandeefchus aiftahweht un preeksch winneem ehku uſbuhweja, kur peebrakuſchi warreju apmeſtees. Tē wiſch teem gahdaja wiſſu pahrtikſhanu; pats itt mihligi ar wiameem harunnajahs un wiameem wiſſu ko gribbeja redicht, iſtahſtija, wehl wiſch tohs apdahwinaja ar wiſſadeem dſelscha erohtſcheem, ko par zittahm leetahm wairak zeenija, un ar labbiſas fehku. Kad nu Jaun-Selandeefchi til laipnigi uſnemti pahrbrauze mahjās, tad winni ſaweem tautas - beedream ſtahſtija par Marsdena labbu firdi, un wiſſi tā dab-buja paſtih winna wahrda un arri paſchi maſi behni dſeedaja dſeeſminas winnam par gohdu. Wehl tas pats Marsdens pee few eetaiſſja miſſio-naru ſkohlu, kurrā zitti no Jaun-Selandeefchu jaunekleem mahzijahs laſſiht un rakſiht un wehl zittas labbas mahzibas; ſchinne ſkohla Jaun-Selandeefchi labprahnt noſuhtija fawus jaunus puiſchus. Zaur to nu Marsdens wehl labbak dab-buja eepaſtitees ar winneem un jo wairak winnus eemihleja, redſedams zik labba dabba ſcheem laudim

essoht. Un jaw meerā ne mettahs ar lubgshchanahm un raksteem, teekams no Londones dabbuja trihs missionarus preefch Jaun-Selandeescheem. Sche trihs gohda wihi, Kendals, Hals un Kings 1810 g. pee Marsdena abrauze; bet ap to pascha laiku Jaun-Selandeeschi weenu Calenderu luggi, atreebdamees tam fuggineekam, kas weenu no winnu laudim bij ispehris, bij hanehmuschi un libds 70 Calenderus neschehligi apkahwuschi un apehduschi. Nu neweens fuggineeks ne usdrihkstehahs turp aissbraukt. Tapohz tee missionari wehl 4 gaddus palikke pee Marsdena un par to laika warreja labbi fataisitees us sawu gruhtu darbu. Pezh tam Marsdens nöpirle pats weenu masu fuggi un ar scho 1814 g. Kendals un Hals ar diwi Jaun-Selandeescheem un ar grahmatahm un dahwanahm preefch zitteem jau pasihstameem Jaun-Selandeeschu wirfnekeem turp nobrauze. Winni peelaide pee I k-a-n o m a w i - fallas, kas ka juhs jaw finneet, prett Seemela-pussi stahw; bet ta pirma leeta, ko dabhuje redseht gan deewsgan winnus fabaidija: te stahweja tas sagruis fuggis, ko tee Jaun-Selandeeschi bij nophostijuschi. Bet Marsdena wahrdes winneem wissuem eedsthwotajeem labbu pee-eeshanu fataisija, un kad Kendals par uppi brauzoht uhdensi eekritte, bet no teem fallas-laudim tappe iswilts, tad winnam tas likkahs par sihni effoht, ka winnam jo probjam waijagoht tam ween dñjwoht, ka schohs nabbaga paganis pee kristigas tizzibas warroht atgeest. Pezh ihfa laika atkal atpakkat brauzis us Jaun-Ollanti, winsch pats nu gahdaja ar wissu pfehlu, ka zeeti warretu apmestees Jaun-Selanté.

(Dupliciam wairaf). G—r.

Ewangeliuum tizzibas basniza Jerusaleme.

(Statues Nr. 1.)

Pee tahdas behdu tautas darbojahs no 1839ta gadda 2 Londones Juhdu missionari, un jau bij peewedduschi kahdus 13 Israëliterus pee Kristus atfihshanas, kad notikke, ko neweens ne bij dñhmajis nödji zerrejis. Augusta mehnesi 1841. Brühchu deewabihjigs Kehnisch suhtiha sawu ministeri us Calenderu Kehnineni, ar to padohmu: ka schahs abbas walstabas, kas pee tahs paschas skaidras ewangeliuum tizzibas pederoht, Jerusaleme buh-

schoht kohpå turreht weenu ewangeliuma biskapu, lai ta wezza Deewa tauta tilku fataisita sawam Kungam. „Gita,” fazzija Kehnisch us sawu ministeri Bunsen, pasalkait wissuem Calenderu tizigeem, ka es pee muhfu Pestitaja kappa winneem fneedsu kristigas hadraudsefchanas rohku.” Kehnisch ne gribbeja ween Juhdu nabbagai tautai paligå nahkt, bet arri pasaulei rahdiht, ka tahs daschadas ewangeliuum tizzibas kas pasaulé irr, to mehr irr saweenotas garra um pateefibä. „Schi weenadiba ta garra” fazzija Kehnisch „nahk no Jesus Kristus, kas irr tahs draudses galwa.” —

Calenderu Kehninenene fanehme to padohmu ar preeku; tapat arri wissu tizigee pa wissu pasauli; wissu kas no fids libds par Juhdu tautas atgreeschanu pee ta Kunga. Abbi waldineeki tad notaisija ar Turku Keiseru, ka buhchoht brihw, Jerusaleme turreht ewangeliuum tizzigu biskapu. Preefch winna ustureschanas Brühchu Kehnisch dewe 60 tuhft. dahldereu un Juhdu missiones beedriba Londonē 25 tuhft. dahld. Jau pezh puissqadda laika, Allesanders, pirmais Jerusalemes biskaps, pats atgreests Juhdu zilwels, tizzigs un ismahzihts wihrs, kas Oljwordes augusta skohlä par mahzitaju bija, no Calenderu Kehninenes cezelts, aissahje us Jerusalemi; un Janvari 1842trå gadda kristigs biskaps no Ebreëru dñsimumma, noturreja pirmas Deewa wahrdus Ebreëru wallodä Zianas kalmä! — Par to Israëla draugu firdis bij pilditas ar ne-isfakkamu preeku, un ar to zerribu, ka tas Israëla Deews, nu arri apleezinasees pee saweem laudim, ka winsch atnems to dekki no winnu azzim, lai tee taptu atgreesti pee ta Kehnina, ko winnu tehwtewi tai paschå weetå bij atmettuschi. No wissfahm mallahm preeku balfis atskanneja: „Tas irr no ta Kunga, un weens brihnumis preefch muhfu azzim!” —

Bij arri labbi, ka schohs leetu us ahtru rohku is-darrija. Jo Reimeri (Katteti) un Grekeri, dñredami, ka ewangeliuum tizzigi, kam libds schim Asteuma semmè nekahdas aistahweschanas ne bij, nu pascha Jerusaleme sawu biskapu gribboht turreht, to ne gribbeja palaut; bet newarreja wairs neneeka pretti darriht. Tomehr Bahwests, negribbedams pakkala palikt, turpat arri cezhele sawu ihpaschu

biskapu, un to dehwoja „Bahbeles biskapu.“

Jau pehz pahru gaddeem ta basniza Zianas kalmā par lo no pirma galla runnajam, bij ustaifita gat-tawa. Jerusalemes Gubernaters us to arri bij de-wis weenu no Lihbanus zeedru kohkeem. Isräela laudis arween wairak sahze nahkt un klausitees tohs wahrdus, ko biskaps Alekanders no sirds runnaja us faweeem braheem pehz tahs meesas. — Ne ilgi pehz tam, schis ustizzigs kalps aissahje sawā Deewa meerā un Bruheschu Lehnisch eezehle to finna-mu missionaru Gobatu par Jerusalemes biskapu. Jo schis wihrs jaw kahdus 20 gaddus ar Deewa fwehtibu bij darbojees Egiptes un Abissinias semmē pee Kristus walstibas ustaifschanas. Wezzu wezza Abissinias kristiga draudſiba, kas bij eekrittusī leelā ne-atſibſchanā un tumfibā, tā ka tizziba pee winnas gandrihs bij pamirruſi, zaar ſcha uſtizziga Deewa kalpa darboschanu atkal irr nahkuſi tuwak pee ewan-geliuma gaiſmas. Osirdesim ohtā lappā ka win-nam taggad iſdohdahs Jerusaleme. F. S.—g.

À Betanias draudse Amerikas semmē zehlusees un auguſi.

(Statues Nr. 1.)

1848.

21 Julija 1848 Baierleins dewahs us Pine-Mi-
wer-zeemu. Kautini winnam uſzirte halku mah-
jinnu. Schépat Baierleins dñshwoja, Schépat skohlu
tureja, Schépat arri Indianeri sapulzejahs.

Ay scho paſchu laiku zeema-laudim bij leels bads. Seewas un behrnini ay missionara buhdinas fa-
laffijahs, ne ar wahrdeem, bet tik ween ar azzim kahdu kummosinu iſluhgdamēs. Baierleins gan no wiffas sirds labprah wiffus buhtu pabarrojis un usturrejis, kad tik ween buhtu jaudajis ka grib-
bejis, bet paſcham padohms jau ne bij leels. Kad nu wihrs atraddahs aplam leelās behdās. Tu-
ſchneekus ween winsch redſeja; tuſchus no maiſes, tuſchus no fwehta Garra, nabbagus tumſchus un nonihkuſchus laudis. Turklaht palihdsibu nelur ne-
warreja atraſt, jo kaimini nekahdi tur ne gadijahs! No ſchahm behdahm ta ka pahremets, Baierleins
scho zeemu nosauze par Betaniu, tas irr tulkohts:

nabbadſibas mahja. Bet mihiu Peſtitaju winsch
karſti luhdse, lai arri tik beest un tik labprahſtig-i
ſchinni Betaniā nahkoht, ka zitkahrt tanu i Be-
taniā nahjis, kur Labzarus dñshwoja ar fawahm
mahſahm Mariu un Martu. —

Augusta mehneſi Baierleins nehmahs ſkohlu ee-
ſahkt ar 8 behrnineem. Un labbi iſdewahs, jo
ſkohlnelu ſkaitls wairojahs. Pehz ihſu laiku jau
atraddahs 19 ſkohlas behrni. Tapat arri wezzee
laudis iſfwehdeenās ap missionari falaffijahs. Juhs
laſſitaji mihi, laikam deesgan nebuhtu warrejuſchi
iſbrihnetees, kad juhs ſchohs Deewa wahrdineekus
buhtu redſejufſchi. Jo ruhmes bij maſ un halsku
buhdina maſ gan ween lihdsingajahs fwehtai fa-ee-
ſchanas weetinai. Zitti ſehdeja us benkehm, zitti
tuppeja pee semmes, masee un leelee, ſeeweefchi un
wiſhreeschi, wiſs jukku jukkam. Zitti ſawu waigu
ar mellahm ſtrihpehm bij apſtrihpejuſchi, lai iſſkat-
totees ſkummiſi, zitti atkal ar farfanahm ſtrihpehm
lai iſſkattotees preezigi. Zitti behrni bij nerahni,
zitti ſphehledami neganti blaſhve un mahtes eemeeri-
nadamas tapat arri leelu trohſni darrija. Sché
2 feewinas plahpaja, tur atkal ſirmgalwigſ tehwſ
iſwelk pihipi un uſſchill ugguni.

Bet kautini labprah peenehme ſawa ganna mah-
jibu un pamaſhtinam ſchahdu traſku buhſchanu
atmette.

Pa ſeemu wezzee Indianeri iſklihde, bet behrni
palikke ſkohla un kreetni mahzijahs. Ar labbu
prahu un ar leelu preeku winni ſanehme preek-
wehſti no Jeſus behrnina, kas wiffai paſaulei fweh-
tibu un dñhwibū atneſſis. Seemas ſwehtku wa-
karā 40 klausitaji bij falaffijuschees, kahrodami
ſkaidraku ſinno no ta gaſchuma dabbuh, kas ſe-
mas ſwehtku naſti wiffahm tautahm atauſis. Wiſe-
pirok Luttera dſeesminu: „no debbesim“ ſkandi-
naja. Un kad mahzitajs ſawu runnu tikke beidſis,
kad ohtā iſtabā eegahje un durwiſ aiftaſiſja. Wez-
zeje un jaunee brihnidamees ne ſinnaſa, kas nu buh-
ſchoht. Pehz kahdu brihtiu pulkſtenihts atſkann.
Durwiſ adarrahſ un ſkohlas behrni wellahs eef-
ſchā. Iſtabā atrohnahſ leels galds, ko mahzitajs
ar fawahm paſchahm rohkahm bij iſgirtis un galda
widdū branga eglite. Galds un eglite ar aplam

dauds swizzitehm puschkoti. Wissi istaba spihd ar leelu spihdumu. Galds ar 19 tellekeem irr apklahts un katrs tellekis apkrauts ar kara scheem, ahboleem, kamsoleem, preefschau tem un schahdahm tahdahm zittahm behrneem patihkamahm leetahm. Wissi speeschahs klah, wissi deesgan ne war ixbrihnitees un papreezatees. Schee tahdi bij Pine-River-lau schu pirmee seemas swichti.

1849.

Seemas swehikos mahzitajis behrneem leelu preeku bija gahdajis. Jauna gadda atkal behrni epreezinaja mahzitaja firdi. Prohti tuhliht paschä eefahkumä Baierleins 4 bahrenischus ka audsekuus bij peenehmis 2 no scheem nu luhdsahs, lai winnus kristijoh. Kamehr nu winni tikk mahziti un fatasiti, zittu behrninu firdis ta patti kahroschana zehlahs yehz kristibas. Pats Bemassile sawus jaunakus behrnus un behrnu behrninus atnesse, ta ka pawissam 6 leelakee un 4 masakee behrnini tikk kristiti 18tä Januari. Schinni deenä Betanias draudses ihsta grunte tikk likta.

Gan gruhta dsihwe Pine-River-lautineem bija, jo paschä dsihwe meschä winneem bij jadishwo un no zella ne bij ne smakka. Chdamais pa uhdeni bij japeewedd no tahlenes. Comehr — ta Baierleins rakta — ja tas Kungs muhs prassitu: „Kad es juhs esmu suhtijis — arrig jums kas peetrughzis?“ Kad arri mums buhtu ja-atbild un jafalka: „ne kas!“ (Luhf. 22, 35).

(Turplikam wairak).

Missiones finnas no Indijas semmes.

Juhs nu, m. lassitaji, pagahju schä gadda arri Avises dauds effat lassiju schi no tahs semmes prett Avisas deenas widdus pufi, kas karstā faulē gan to brangu kuplu auglu isness dauds, kas zilwela meesu preezina bet to taisnibas auglu wehl itt mas, kas tam plahweja kungam debbesis patihk, juhs arri dsirdejuschi par Indijas nikneem swehreem, kas stai ga meschä un palsch uhdenis, bet warbuht arri buhfest dohmajuschi: niknaka wehl par lanvu ruh schanu, trakkaka wehl par ihjenu plehifschanan un

breesmigaka wehl par Indijas leelu tschuhfsku wiftibu irr to lauschu trakkachana, ar ko tee zits zittam tur uskriftu schi, un niknös dumpjös paschä muhsu deenäs zitta zilwela affinis ehd. Kas sinn, ka wehl Eulendereem isdohfees, schohs dumpineekus apwaldiht; irr to Awischu sinnu dauds; schepat wehl stahsta ka nu buh schoht teem nikneem karreem Indijas semme drihs gals buht klah, tad atkal jau dsid par jaunu dumpineeku trakkachanu; bet kristigam lassitajam, tahs finnas lassioht, ta firds tak paleek ta ka gruhtin apgruhtinata un behdu pilna, un winnam japrassa: kas tad buhs? woi Muämeds leelaks par Kristu? jeb atkal: woi paganu wiltigi ekudeewi stiaprakti par to weenigu ihstenu Deewu, kas debbesi un semmi darrijis. Nu lassitajs mihiats tu jan gan sinni, „la tas Kungs Kungs irr Deewu un sawu gohdu winsch zittam ne dohs? nedf sawu sawu teem elkeem,“ bet kahdas wiuna dohmas irr, ko winsch par Indijas leelu plattu semmi nodohmajis, to jaw mehs ne warram isprast. Woi nu winsch Indijas lauschu firschu semmitti wehl ne atrohn gattawu un labbi fataisitu, to Deewa fehklu fanemt, ko missianari gan jau fahkuschi prezigi wiunu widdu weetu weetahm isfeht, jeb woi winsch scho sawu kalpu darboschanu gribb behdu zepli lukt eekschä, un pahraudsicht, woi irr pateefiga woi ne, to jau mehs ne sinnam, tas wifs stahw Deewa swichta sinnä. Bet to gan mehs sinnam, ka, jo niknaki Beliäla spehki Indijas semme fazehlusches prett to Kungu un prett wienna Swaidita, jo karstaka mums wisseem jaluhdsahs: Kungs, ne atdohdi sawu gohdu zittam, bet dohdi arri Indijas tum scheem apzeetinateem behdu zilwezineem, „weenu firdi Lewi pasiht, ka Tu tas Kungs effi, ka tee buhtu Lew par laudim, un Tu teem par Deewu!“

Lai juhs m. lassitaji, schinni atspihdeschanas laizinä, kurrä nu ee-gahju schi eekschä, arri us tahdu luhgschanu allashin buhtu gattawi — tad jums stahstischu kahdas ihfas finnas par to tumfibu, kas arri wehl apklahtj Indijas semmi, un par to krehflihu kurrä wehl sehsch tee laudis. Stahstischu jums nahloschä lappä paprechsch to stahstiu no tahs affinainas firds. J. S.—g.